

A hazugság legtöbbször az emberektől való félelemből ered és ezért akarategyöngösesre, meg gyávaaságra vezet.

Tudnunk kell, hogy kivételt nem ismerő igazmondáson épülhet fel a kölcsönös bizalom. Ha tudom valakiről, hogy kivételeket szokott tenni, sohasem lehetek biztos abban, hogy most velem szemben nem a hazugságot tartja-e helyénvalónak, már akár számításból, akár más tekintetből. S egy kivétel egyengeti útját a másiknak.

Az igazmondás azonban egyáltalában nem jelenti a kíméletlenséget. Némelyek abban a hiszemben vannak, hogy az igazmondás jelképe a pokróc. Nem, sőt — ahol sok őszinteség van, sok szeretetnek is kell lennie. Csakhogy a szeretetnek nem az a rendeltetése, hogy gyöngítse az igazságot, hanem az, hogy erősítse az embert, azaz olyan lelki állapotba hozza, amelyben el tudja viselni az igazságot.

A tiszta igazmondás a jellemesség jelképe, s azért elválaszthatatlan tőle a szenvedés királyi útja, melyet ebben az életben következetes jellem el nem kerülhet.

— Nagyobbaknak. —

— A nemzeti összetartás. —

A has és a végtagok.

A has ellen pártot ütöttek a tagok, mondván, hogy csak hever, s ők izzadnak. Mégis amit gyűjtenek, azt egyedül ő eszi meg, sem kéz, sem láb annak több hasznát nem veszi.

„Én mint strázsa reggel, — mond a szem — felkelek, vigyázok egész nap, nyugalmat nem lelek. A hajtól a talpig mindenre gondolok. Ha valami bajt látok, azt előre megmondom.“

„Én is — felel a száj — soha meg nem állok, intek, dorgálódzom s estig kiabállok. A kéz s lábak — ámbár hozzám képest nagyok, — mégis pártfogójuk s tudoruk én vagyok. Megsértik a lábat, főt, kezet vagy bokát, ők nem tudnak szólni, én kérdem az okát.“

„Én sokszor éjjel is — mond a fül — hallgatok, nappal nem heverek, tudjátok magatok.“

A kéz egy óránál tovább szónokolt, mondá, hogy együtt sem érnek többet nála, hogy az ő munkája látszik a határon, ő kaszál, ő gyűjt s kapál egész nyáron.

„Hát én? — felel a láb — én hordlak titeket, tíz mérföldre egy nap viszlek benneteket. Megvallom, kollégák, eluntam már várni, hogy mondjátok végre: a fejen kéne már járni. De mivel dolgoztok, nincs panaszom rátok, az egy hasban, mint ti, én is hibát látok. S a jó has szolgálja nem is fogok lenni, ha tetszik, ne adjunk neki többé enni!“

A has a szakadást ahogy észbe vette, e bolond tagokat okosan nevette:

— Amit nekem adtok, én azt nektek főzöm, minden tag szükségét híven megelőzöm. Nap, éj mindegy nekem, mikor ti nyugosztok, mint egy gondos szakács, nektek étket osztok. Ha azért az ételt tőlem megvonjátok, ti lesztek az elsők, akik megbánjátok!“

A has bölcs beszédét nem hitték a tagok, s rendes táplálékát négy nap nem adták meg neki.

Azonban csakhamar lankadni kezdenek a tagok: nehezen hall a fül, kápráznak a szemek, a kéz, mely azelőtt könnyen vitt két mázsát, nem tud most fölvenni egy kását. A láb, ha vallahová indulni akar, elesik s nem tud helyéből kimozdulni.

Észrevették, hogy nagyot hibáztak s szánva-bánva hibájukat, újra engedelmességet fogadtak a hasnak.

De a száj az ételt már le nem nyelhette, s ez a gondos szakács azt be nem vehette. Így ők, kik hasuknak eledelt nem adtak, mint egy levél, maguk hamar elszáradtak.

A jól rendezett ország olyan, mint egy méhkas vagy az emberi szervezet, melyben egy tag se lehet tunya, korhely vagy rest, hanem mindenik kész minden munkára, melyet a természet s országa mért rája.

A fő itt a király, ki vigyáz e testre: szereti a munkást, haragszik a restre. Pap, katona, paraszt ebben lábak, kezek: az ország javára dolgoznak mindezek. A pap int az Isten s király félelmére, a katona kész s gyors hazánk védelmére. A paraszt a földre véreseppeket csorgat, s hogy bőven arasson, mély barázdát forgat. A király kincse itt a has tisztét teszi, melyből mint kútfőből éltét minden veszi.

Az olyan tagoknak tehát éhen kén maradni, mely nem akar semmit a közjóra adni. (Péczely József után.)

A vezér.

A medvéknek egyszer hírül vitte valaki, hogy néhány nap járásnyira az ő otthonuktól, egy rengeteg erdőben annyi málna, eper s az odvas fákban annyi méz van, hogy az már igazán csoda! A medvék felkerekedtek, hogy majd megkeresik ezt a Meseországba illő helyet. Mentek két nap, mentek három nap, mentek egy hétig. Utoljára úgy eltévedtek, hogy már azt sem tudták, merre van előre, s merre van hátra. Amint így eltévedtek, megláttak egy legelésző szép szarvast!

— Ó, nemes vad! — így szólt a legvénebb medve, — szánj meg bennünket s vezess el minket ama paradicsomi helyre, melynek híre hozzánk jutott. Hűszen neked magasabb a növése, mint a miénk; a bokrok között jobban szétnézhetsz; élesebb a szemed: messzebb elláthatsz előre; pompásabbak a lábaid: